

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišništvo (administracija) in ekspl. edicija na Starem trgu h. št. 16

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " — "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Ljogovih ulicah št. 7.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Pij IX.

IV.

Napoleon III. in Viktor Emanuel sta sprevidela, da se toliko časa o zedinjeni Italiji ne more govoriti, dokler je Rimsko mesto v oblasti papeževi. Zato sta skušala s prilizovanjem in najsladkejšimi obljubami Pija IX. pregovoriti, da naj se prostovoljno posvetni vladi odpovedo in italijanski vladi prepuste zadnji del nekdanjih svojih dežel, ki jim je bil še ostal. Pa sv. oče so na vse to prigovarjanje vedno le odgorarjali: „Non posumus — ne moremo,“ ter so zapuščeni od posvetnih vladarjev „svoje zaupanje, kakor so rekli, stavili le na križanega izveličarja, kateri jih ni še nikdar goljufal.“ Tudi katoliški škofje so jim v tej zadevi pritrjevali in so že l. 1860 glasno oporekali proti zlobnemu početju rogoviležev italijanskih ter deželno vlado papeževu povdarjali kot jako koristno in potrebno reč za vesolni katoliški svet. Ob enem so verni sv. očeta v brezštevilnih adresah zagotavljali svoje vdanosti in ljubezni. Katoliški svet je pri tej priliki zopet pokazal, da so pastirji in ovčice ene vere, ene misli in enega srca. Za Pija je bila to velika tolažba, in javno so se vsem zahvaljevali za njihovo svestobo in ljubezen, ob enem pa izrekli želje, da bi škofje še enkrat radi zbrali okoli sebe, kakor l. 1854, ko so proglasili brezmadežno spočetje Device Marije. Povabili so jih tedaj, da naj se o binkošnih l. 1862 vdeležijo slovesnosti, pri kateri so hoteli za svetnike razglasiti japonske mučenike. Res se je bilo šlo okoli 300 škofov in čez 2000 duhovnikov iz vseh krajev sveta, in Pij so imeli, pri tej priliki jako važen ogovor, v katerem so pretresali vzroke sedanje nevere in povdarjali potrebo, zedinjenega delovanja, da se človeška družba reši pretečega ji propada.

Italijanski rogovileži med tem rok svojih niso križem držali, in 10. sept. l. 1862 pisal je minister italijanskim poročnikom pri vnanjih vladah, „da ves narod (t. j. Garibaldi in njegovi privrženci) zahteva svoje glavno mesto. Vlade bodo toraj umele, kako velika je sila, ki narod žene proti Rimu.“ Toda Rim in papeža je dosihmal varovala francoska posadka pred sovražnimi napadi. Pa 15. sept. l. 1864 sklenil je Napoleon z italijanskim kraljem glasovito septembersko konvencijo, v kateri se je zavezal, da hoče v dveh letih svojo vojno iz Rima umakniti; Italija pa je obljubila, da sedanjega posestva ne bode napadla in odbila tudi vsaki vnanji napad nanj. Sv. oče se niso nikdar zanašali na pomoč francosko, zato jih pa tudi omenjena zveza med Italijo in Francijo ni osupnila, in neprestrašeno so odgovorili na njo v svoji okrožnici do škofov (enciklika „Quanta cura“) od 8. decembra 1864, kateri so pridejali tudi „Syllabus“, t. j. zbirko 80 krivih nauk sedanjega časa, ktere so Pij pri raznih prilikah zavrgli in obsodili. Ta zbirka je nekako zrcalo za sedanji svet, ki v svoji

ošabnosti meni, da človek Boga ne potrebuje, in da človeški um sam vse premore. Da so sv. oče s to okrožnico pravo zadeli, pokazalo je vpitje in razgrajanje liberalnih listov, katerih premogi so to okrožnico obsojevali iz nevednosti — še bolj pa iz hudovoljnosti. Pa tudi rogovileži med tem niso rok križem držali ter so veljavo papeževu v Rimu tako zelo spodkopavali, da se je že pretresalo vprašanje, bi li ne bilo dobro, da bi se sv. oče iz Rima preselili kam drugam? Angleška (protestantovska) vlada je velikodušno sv. očetu ponudila otok Malto za stanovanje in jim preskrbela tudi potrebnih ladij, če bi se bili hoteli s kardinali tje preseliti. Pa Pij IX. te ponudbe niso hoteli sprejeti in sv. mesta ne zapustiti.

Tako je prišlo l. 1866, ko je Italija v družbi z Nemčijo napala naše cersastvo. Lahki so bili sicer dvakrat na suhem (pri Kustoci) in na morju (pri Visi) tepeni, vendar pa so pri sklenitvi miru dobili od Avstrije benečansko kraljestvo in vsled tega so zopet začeli kričati, da se jim mora vdati tudi Rim ter postati glavno mesto zedinjene Italije. Pa tudi to sv. očeta ni motilo in 29. junija l. 1867 so v tretje iz raznih krajev sveta katoliške škofje zbrali okoli sebe ter so z njimi slovesno obhajali osemnajststoletnico smrti sv. aposteljnove Petra in Pavla. Ob enem so že tedaj izrekli iskreno željo škofje še enkrat v Rimu zbrati okoli sebe in z njimi obhajati vesolen katoliški zbor. Pa komaj so minule slovesnosti, katerih se je vdeležilo okoli 500 šhofov, 15.000 duhovnikov in čez 100.000 vernikov, so se že rogovileži zopet vzdignili, da bi napali Rim in ga vzeli sv. očetu in cerkvi katoliški. Da bi laglje dosegli svoj namen, zvezali so se z nekterimi rimskimi zarotniki, ki so hoteli v sv. mestu osnovati silno vstajo ter so spodkopali neko vojaško kasarno in jo s smodnikom razstrelili ter pri tej priliki ob življenje pripravili 27 papeževih vojakov. Garibaldi je s svojo družaljo drl proti Rimu, da bi ga s silo vzel papežu, kakor nekdanje sicilijansko kraljestvo kralju neapolitanskemu, papeževi vojaki so se mu krepko v bran postavili ter ga pri Mentani premagali in njegovo sodrgo v beg zapodili. Rogovileži so morali tedaj svojo poželjivost po rimskem mestu za nekaj časa zopet zadušiti in to je dalo Piju IX. priliko, da so obhajali z verniki še nekaj prav ginljivih slovesnosti, preden so se umaknili v vatican, iz katerega potem do smrti svoje nič več niso prišli. 11. aprila 1869 so darovali svojo ziato mašo, ter pri tej priliki sprejemali deputacije, častitke in darila, ki so jim dobajala iz vseh delov sveta. Tudi vsi vladarji evropski razun italijanskega kralja so se spominjali tega za katoliški svet in njenega najvišjega glavarja tolikanj veselega dogodka. 8. decembra ravno tistega leta pričel se je tudi občni cerkveni zbor vaticanski, katerega se je v začetku vdeležilo čez 700 škofov iz vseh delov sveta in ki je 18. julija 1870 določil versko

resnico o nezmotljivosti papežvi v verskih rečeh. Pa ta tako slavno pričeti zbor svoje naloge zarad neprevidenih političnih dogodkov ni mogel dovršiti. Ravno zvečer pred razglasenjem papeževu nezmotljivosti je namreč francoski cesar Napoleon Prusom vojsko napovedal. Da bi si prikupil Italijo in pridobil njeno prijateljstvo, umaknil je svojo vojno iz Rima. Viktor Emanuel je te prilike komaj pričakoval, ter po odhodu Francozov 12. septembra poslal 60.000 mož proti Rimu, da bi ga papežu siloma vzeli; 20. septembra so začeli mesto bombardirati, katero so papeževi prostovoljci hrabro branili. Pa papež so sprevidili, da se 10.000 ljudi proti 60.000 ne bode moglo izdatno braniti; da bi se tedaj zastonj ne prelivala kri, zaukazali so, da naj se po 5urnem boji bela zastava razpne in mesto Piemontežem izroči. 21. septembra so sv. oče razpustili svojo vojno, 20. oktobra pa občni cerkveni zbor, „do priličnejšega časa.“ Tako je tedaj rimsko mesto padlo, a padel je tudi — Napoleon, ki je bil ravno v tem času od Prusov v vseh bitvah premagan in — vjet.

S prihodom Piemontežev v Rim, ki so ga nedolgo potem oklicali za glavno mesto italijansko, so Pij IX. nehali biti posvetni vladar, in so bili le še papež, to je namestnik Jezusov na zemlji in najvišji glavar njegove presvete cerkve. Pa dasi brez dežele in podložnikov in tako rekoč vjetnik v svoji lastni hiši, bili so vendar mogočnejši in bolj ljubljene, kakor najmočnejši posvetni vladarji, kar se je pri raznih prilikah sijajno pokazalo. Ko so 16. junija 1871 obhajali 25letnico svojega papeštva, obhajal je z njimi to slovesnost vesolni katoliški svet in iz vseh krajev so romarji hiteli v Rim, da so se poklonili sv. očetu in jim prinesli bogatih darov; in ravno to se je ponavljalo lani, ko so obhajali pedesetletnico svojega posvečenja za škofa.

Zlasti pa se je to pokazalo sedaj pri smrti Pijevi, ktera je po vsem katoliškem svetu, po objudenih mestih evropskih, kakor tudi po vročih puščavah afrikanskih, in temnih gozdih daljne Amerike, po obširnih deželah razprostrte Azije in po otokih raztresene Avstralije po bogatih palačah in najpraprostejših kočah zbudila tako vesoljno in britko žalost, kakoršno občutijo le otroci pri zgubi najljubeznjivih staršev. To splošno sočutje tedaj, ktero pri smrti najslavnejših in najmočnejših vladarjev zastonj iščemo, nam najbolj jasno priča, kaj da so Pij IX. katoliškemu svetu in človeštvu sploh bili, in kako prav da so imeli njihovi vladniki, ki so jim v neki adresi, kakor omenja „Vaterland“, rekli: „Ne vemó, je bil li v prejšnjih časih kak papež več kakor ti; tega pa smo prepričani, da bolj ljubljene ni bil nobeden.“

Iz vseh krajev in mest dobajajo poročila o ginljivih slovesnostih, ki so se vršile za ranjkim Pijem IX. V Zagrebu so s stolnice,

škofove palače kakor tudi z vseh korarskih hiš vihrale velikanske črne zastave. Nekaj enacega se poroča iz Prage, kjer so bile zlasti cerkvene slovesnosti jako sijajne in so se jih razun c. namestnika in raznih vradov vdeležili tudi vseučilišni rektor magnifikus in premoogi plemenitaži. Jako ginljivo je bilo tudi cerkveno opravilo v linški šentpolitiški pa graški škofiji. V Budapešti se bode cerkvena slovesnost vrsila v torek, 19. t. m. in predsednik je zbornici poslanec naznanil, da je tudi ona povabljena k tej slovesnosti. Ob enem se je prav častno spominjal Pija IX. Celó v protestantovskem Berlinu se je šolska mladež izpustila iz šole, da se je zamogla vdeležiti cerkvenih molitev po najvišjem glavarju cerkve katoliške. Iz vseh teh poročil je razvidno, da je nekdanj sloveča katoliška Ljubljana v tem oziru daleč za drugimi mestmi ostala, ker razun cerkvenih opravil, katerih pa se je primeroma vdeležilo malo ljudstva, po vnanjem ni bilo videti nobenega znamenja, ki bi bilo razodevalo žalost po smrti sv. očeta.

Naj pri tej priliki še omenimo, da za vladanje Pijevega bilo je ustanovljenih 24 metropolitnih cerkev z gotovimi prestoli, in 5 brez teh, škofovskih 132 in pastirjev nullius dioeceseos 3, dalje 3 apostolske delegacije, 33 apostolskih vikarijatov, 15 apostolskih prefektur, vseh skupej 215.

Slovesnost po sv. očetu.

Z Dunaja 14. februarja.

Devetnajsto stoletje šteje dva istinito slavna moža, katerih orjaški duh bode še dolgo, dolgo oživljal in širil prsa vernim kristijanom. Francoski učenjak Montalembert je obeh veliko življenje v kratkih potezah narisal, ko je dne 23. marcija l. 1847 irskega boritelja in mučenika Daniela O'Connella pri njegovem potovanju k sv. očetu Piju IX. v Rimu v pričó Pariških katolikov nagovoril tako-le: „Srčne želje francoskih katolikov Vas spremljajo na Vašem potovanju v Rim. Na dan Vašega prihoda do Pija IX., na dan, ko bode največi in najslavnejši katolik našega časa klečal pred papežem, ki vzbuja najsijajnejše čase svete cerkve v našem spominu — na ta dan bode v resnici znamenit trenutek nastopil v zgodovini našega časa. Ako ima v tem trenutku najvišega vzradovanja Vaše srce še kakšen prostor za misel razve Rima in Irske, potem se spominjajte nas; ljubezen, spoštovanje in vdanost francoskih katolikov do poglavarja sv. cerkve ne morejo nikakor bolje izražene bitinogo z ustmi katoliškega osvoboditelja Irske.“ O'Connell ni dosegel, kar je tako iskreno želel, da bi bil z lastnimi očmi videl ter občudoval že takrat povsodi občudovano osebo Pija IX. Umri je v Genovi pred svojim prihodom v Rim.

Te dni pa je drugi veliki mož izdihnil svojo blago, plemenito dušo. Pij IX. — vzvišeni namestnik Jezusa Kristusa, nezmotljivi učitelj in voditelj kristjanov, velikodušni oče, prijatelj in dobrotnik krščanskega sveta — je dovršil svoje krepstno življenje, ki je bilo prepólno trpljenja, preganjanja, žalosti in bridkosti. Tega moža značaj je bil energičen, jeklen, vsakej polovičnosti sovražen, ne boječ se nijedne konsekvence. Niti na desno niti na levo ni krenil s pravega pota. Kakor je bil njegov duh sposoben največe načrte snovati, tako je bila njegova volja dovolj krepka, da njih vresniči. Ljubil je resnico in gojil pravico. Njegovo žlahtno srce je vtripalo le v ljubezni do sv. vere in vseh kristjanov. Nijeden narod

se ne sme pritoževati, da bi bil od Pija IX. kedaj preziran. L. 1858 na god sv. Florijana so sv. oče duhovnika iz Goriške nadškofije, č. g. Fil. Kaffol-a, tako-le ogovorili: „Vi ste, kakor pravite, Slovan. Slovanski narod je narod vere in zares mogočen narod. Jaz vse Slovane očetovsko ljubim. Škoda, da so razkoljeni. Njihova sreča bi bila sloga, in ta se njim cimi le v zedinjenju s katoliško cerkvijo.“ Te besede, kako resnične so in pomenljive! Vsled tako plemenitega srca in tako vzglednih čednosti pridobil si je Pij IX. ljubezen, vdanost in naklonjenost pri vseh onih, ki razumijo ceniti vzorno življenje in duševne triumfe.

Kaka radost in veselje je bil najvišji poglavar svojim podložnikom, to svedoči v tem trenutku nepopisljiva žalost, neizrekljiva bridkost pri njegovem mrtvaškem odru. Priznavati se mora, da je žalovanje po tej zgubi vesoljno. Tudi dunajsko mesto je v teh dneh nekako svoj obraz spremenilo. Res, da je tukaj mnogo lahkoživcev, ki se malo ali prav nič ne zanimajo za cerkvene reči in jih še z besedo in pismom zasmehujejo, vendar v tem trenutku je videti, kakor bi si bili kaj poštenjšega in resnejšega domislili. Mogočna podoba mogočnega Pija IX. jih je nekako blažilno prevladala. Nalašč sem kupil raznovrstnih časnikov, da zvem, kako pišejo o Vatikanskem jetniku po njegovej smrti, in reči moram, da se vedejo kolikor toliko dostojno in spodobno. Le eden židovski list ni imel in nima toliko moralne moči, da bi le za eden hip stopil iz smrdljive mlakuže ter se nekoliko više povzdignil. Pisatem v „muhamedanko“ „N. fr. P.“ veljajo besede, ktere je po Pavlovem poročilu grčki pesnik izustil o Krečanih: „Cretenses semper mendaces et malae bestiae.“ (Krečani so vselej lažniki, hude zveri.) — Mrtvaške maše in bilje se po vseh cerkvah prav čedno in spodbudljivo vrše. Dne 13. febr. so se opravljale v dvorni kapeli v pričujočnosti svetlega cesarja, vseh nadvojvodov in nadvojvodinj. Presunljivo je bilo majestetično petje in človeku se je pri srcu kar milo storilo, ko se je naposled pri sijajno okinčanej tumbi zapelo: „dies illa, dies irae — dies magna et amara valde.“

Naj veličastnejša pa je v tem tednu gotovo cerkva sv. Štefana. Raz visoke s pobarvanimi opekami krite strehe vihra otožno velikanska črna zastava. Z impozantnega 138 metrov visokega zvonika pa žalostno buči velki 17.700 kilogramov težki in iz turških l. 1711 vpljenih kanonov vlti zvon, ki se med letom le po dva- ali trikrat oglasi; zato pa sedaj tim bolj pretresljivo in prešinljivo poje. Vhod skozi velikanska le redkoma odprta vrata je preprežen s črnimi tapetami. Tako so tudi v notranjem dekorirani po večem vsi oltarji (38) in stebri, ki so že sami ob sebi zatemnelega obličja, tako da sedaj tim žalostneje vplivajo na svoje obiskovalce.

Na sredi cerkve je postavljen sila visok katafalk, kterege kinčajo razna papeževa znamenja kakor: tiara, palij, rudeč klobuk, bel biret itd. Okolo je gotovo več ko 200 dragocenih svečnikov postavljenih. Vernikov prihaja in odhaja neprenehoma ogromno število skozi vsa tri odprta vrata. Cerkev zamore 12.000 oseb v svoje prostore sprejeti, pa vendar je v tem času posebno predpoldnem skoro do čistega nagojetena. A ne najdeš tu le samo radovednih zijal, nego tudi prav pobožnih duš, ki pri tem ali onem oltarju opravljajo z vidno gorečnostjo svoje molitve za svojega tako skrbnega Pastirja. Vsaj sv. kat. cerkev še v smrti ne zabi svojih. Tako se slave in časte po

smrti oni blagi možje, ki so v življenju za občni blagor človeškega rodu povzdigovali svoje krepke glasove, ki so majali in stresali zemljo. Postavljajo se njim nestrohljivi spomeniki v stich vernega ljudstva, ki jih ljubi in čisla z nevgaslljivo hvaležnostjo.

Anglež velik škododelnik Avstriji.

I.

Menda mi bo vsak pameten človek rad pritrtil, če tu naravnost rečem, da je Anglež v trgovskem in gospodarskem obziru največ škodoval Avstriji; jaz si upam celo trditi, da bi Avstrija ne bila tako na slabem, ako bi se ne bila pečala z Angležem. To mi bo prav lahko dokazati v kratkih stavkih.

Znano je, da Angležka sama na sebi ne more rediti vseh prebivalcev svojih z lastnimi pridelki. Zato si je iskala že pred več sto leti dežel, od katerih bi imela vsaj toliko dobička, da preživi svoje zemljake. To je bil vedno lačen volk, ki si sam ne more pridobiti toliko, da bi napolnil svoj nikdar ne siti želodec. Pridobil si je mnogo kolonij zunaj Evrope, o katerih je več dob živel, pri tem jih pa popolnoma izmolzel. Najnovejši dokaz temu je Indija, kjer skoro leto za letom gine po več milijonov ljudi edino zavoljo tega, ker jih Anglež do kože slači.

A to angležkemu želodcu še ni dosti. Azija mu je davno že postala premajhna za njegovo lakoto in poželjivost; tudi je moral iskati si kraja, kjer bi to, kar v Indiji pridobi, v denar spravil. Isto tako mu je bila skrb, svoje lastne domovinske pridelke, ki se največ v železji in tkovine, kolikor mogoče drago spečati. Železo in volna sta, kakor znano, glavna pridelka te dežele, s pridelovanjem in obdelovanjem teh se peča na britanskem otoku največ ljudi.

Razen Angležke pa so tudi druge dežele bogate teh pridelkov, med njimi v prvi vrsti Avstrija. Z obdelovanjem železa se tudi tu peča sila veliko ljudi in kar se tiče tkovin, ste Česka in Moravska skoro sami dosti za potrebo v Avstriji. Druge dežele se pečajo s tem kolikor toliko, Francoska posebno z blagom za oblačila. Kaj bi toraj hasnilo Angležem, če bi še toliko tega blaga na leto izdelovali, če bi ga pa ne mogli spečati z dobičkom?

Anglež je trgovec, edino kramar, zato je tudi njegova politika povsod le kramarska. Kaj mu mar, če tisti, s komur kupčuje, pride po njem ob vse, da le on dobiček ima? Ker pa je navadno tisto blago, ki se bliže izdeluje, ceneje od onega, ki od daleč prihaja se iz konca Angiež ni mogel merití v ceni s svojimi pridelki z onimi, ki so se v dotičnih deželah doma pridelovali in izdelovali. Zato je mislil si pravo. Najprvo, česar je treba za ceno izdelovanje blaga, je denar; če se ta poceni dobi, je tudi delo ceneje. Nasledek tega je znana angleška banka, v katero vsi evropski bogatini svoj denar nosijo komaj po 2%. Ker je v tej banki nakopičnega sila veliko denarja, se s tem doseza dvojni namen: Anglež dobiva ga ceno, velikanske svote pa so mrtve za drug evropski trgovinski ali denarni promet.

To pa še ni glavna reč, čeravno je na ta način veliko najvišjih evropskih glav privezanih na Angleško. Bilo je treba še zljajšati kupčijo. Zato so za časa Beusta — nesrečnega spomina za Avstrijo, ktere nasledek se je hitro pokazal ne le za fabrikante in trgovce, ampak še bolj za kupovalce, za ljudstvo. Koliko je bilo Angležem za to pogodbo, temu je najjasnejši dokaz to, da je Beust, ki je v Avstrijo prišel

do vratu zakopan v dolgove, odšel v London bogat mož.

Brž po omenjeni pogodbi je namreč v Avstriji začela pešati posebno železna in sukneva industrija, ker je angleško blago prihajalo sem ceneje, nego se je tu moralo izdelovati. „No to je bil dobiček vsaj za kupovalce, za množico ljudstva,“ bo morda kdo ugovarjal. — Kaj še! Nasledek je bil ta, da so naše fabrike izde lovale slabše blago, da so mogle konkurirati ali se v ceni meriti z angleškim. Kdor tega ne verjame, naj se le spominja, kako dolgo je prej kako blago trpelo.

„Pa je bilo vsaj angleško blago dobro,“ se bo morda zopet kdo oglasil. Iz konca morda; ali ko so Angleži zapazili, da se njim s slabšim blagom dela konkurenca v ceni, so tudi oni jeli slabše blago delati in so odjenjali s ceno tako, da je vsled njihove konkurence sila veliko fabrik propadlo. Naj omenim n. pr. le to, da kranjska obrtniška družba ne more železniških šin nikakor delati po isti ceni kakor iz Angleškega prihajajo — navzlic vožnini in colnini. Enaka se godi po drugih deželah, kjer je rude na kupe.

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. februarja.

Avstrijske dežele.

Državni zbor je 16. t. m. z veliko večino glasov sklenil pričeti posebno obravnavo colnih tarifov, ktera se ima že danes pričeti. Ministerstvo je tedaj v tej zadevi sijajno zmagovalo, in vse kaže na to, da se bode godilo, kakor smo to obširneje popisali v članku: „ministerstvo zopet oživljeno“.

Vnanje države.

O rusko-turških zadevah se poroča, da jih bode rešil kongres, ki se naj po nasvetu avstrijske vlade snide v Baden-Badenu. Razne vlade bodo k kongresu poslale svoje vnanje ministre.

Angleško brodovje se je ustavilo 16. t. m. pri otoku Prinkipos. Avstrijskim vojnim ladijam se ni dovolilo jadrati skoz Dardanele. Rusi na prošnjo sultanovo Galipolja ne bodo zaseli in tudi ne šli v Carigrad, ker se je angleško brodovje umaknilo v Gemlik. Upor na Kreti raste.

Španski kralj je 15. t. m. odprl zbornico in ji predstavil kraljico. V prestolnem govoru se prav toplo spominja tudi Pija IX. in izreka upanje, da bode previdnost božja konklave vodila pri volitvi novega papeža, da se bode vtrdila edinost med državo in cerkvijo.

V Rimu so imeli 16. t. m. v Panteonu črno mašo pa ranjkem kralju Viktorju Emanuelu, ktere so se vdeležili vsi vradi, kakor tudi vnanji državniki.

Domače novice.

V Ljubljani 19. februarja.

(Ljubljansko društvo gospej) za ranjene in bolne vojake je vsled poziva v pomoč ranjencem v vojski med Rusijo in Turčijo nabranih milih darov v skupnem znesku 206 gld. odposlalo Avstrijskemu patriotskemu društvu na Dunaji. Taisto je z dopisom od dne 12. februarja 1878 št. 158 potrdil prejem v imenu ranjencev obeh vojskujočih se strank izreklo nar toplejšo zahvalo za velikodušni dar, ter zagotovilo, da je darove natančno po volji darilcev razdelilo.

(Občni zbor Matice slovenske 13. t. m.), kterega se je vdeležilo 50 udov, pričel se je z nagovorom predsednika, dr. Bleiweisa. Omenjal je letošnjih knjig Matičnih, obširnega in

lepega Letopisa, življenja Costovega in krasnih kart, s kterimi je slovenski atlant dovršen. Za prihodnje je že vredjeno za natis Verne-ovo popotovanje okoli sveta; prof. Glovacki se je ponudil, da spiše floro dežel slovenskih in tudi slovensko-hrvatska slovnica se izdeluje. Glede znanstvenega časnika se je oglasilo tako malo naročnikov in je došlo tako pičlo tvarine, da si odbor ni upal pričeti izdavanja in Maticji naložiti novih stroškov, kterih bi bilo njo zadelo čez 320 gld. Zato naj bi občni zbor sam pretresal to reč pri današnji seji. Denarno stanje Matično je ugodno, kakor udje sprevidijo iz njenega računa. — Za tem g. tajnik Praprotnik obširneje poroča o tem, kar je omenjal g. predsednik, g. blagajnik Vilhar pa bere sklep računa od 1. januarja do konca decembra l. 1877. Iz njega je razvidno, da ima Matica premoženja v obligacijah 38.460 gld., hišo, vredno 11400 gld., in inventar, vreden 5700 gld. Dohodkov je bilo 7874 gld. 48 kr., stroškov pa 4936 gld. 75 kr. in sicer tajniku nagrade in za pisarne potrebščine 475 gld., za spise 1192 gld. kr., za tiskanje knjig in atlantov 2809 gld. 84 kr., za vezanje knjig 100 gld. 90 kr., hišni stroški 297 gld. 55 kr., razni izdatki pa 60 gld. 94 kr. Konečnega premoženja je tedaj ostalo 58.497 gld. 74 kr. V proračunu so dohodki za l. 1878 nastavljeni s 4721 gld. 58 kr., stroški pa z 870 gl., tedaj ostaja za izdavanje knjig 3851 gld. 85 kr. — Pri razgovoru graja g. Jurčič poročilo o lanskem občnem zboru v zadnjem Letopisu, v kterem se nekaj reči napačno poroča, rekši, da ni vredno takega poročila spisovati in tisk zanj plačevati. G. tajnik odgovarja, da je poročilo skrčil kar se je dalo. G. Kerstnik graja Costov životopis, ki je zgolj polemika proti mladostovski stranki in zopet ponavlja že zdavnaj pozabljene in poravnane reči. Predsednik obžaluje, da prof. Urbasa ni tukaj, ki bi sam zagovarjal svoj spis; tudi on je vesel, da je domačih borb konec, ki so se nekdaj vršile, a pisatelj se je moral postaviti spisovaje Costov životopis v tedanje, ne pa v sedanje čase. On je hotel dr. Costo pokazati kakoršen je res bil, in zato se v njem nabajajo tudi nektre jako ostre opazke proti njemu in še bolj proti njegovemu očetu. Kerstnik odgovarja, da bi bil moral odbor skrbeti za to, da bi se bil izdal resničen životopis, Bleiweis pa mu odgovarja, da naloga odbora ni premenjavati spisov. — Glede hrvatske slovnice Jurčič omenja, da je nepotrebna kakor je bila češka in naj se denar, ki bi se za njo potrosil, obrne za kaj drugega boljšega. Slovencem se hrvaščine ni treba učiti iz slovnice. — Regali nasproti povdarja potrebo slovnice za prostejšo ljudstvo, ki se hoče učiti hrvatskega jezika. — Jurčič odgovarja, da naši fantje pridejo na Hrvatsko in se brez velikega truda nauče hrvatski govoriti. Pri glasovanji ostane resolucija Jurčičeva, da naj se hrvatska slovnica ne izda, v manjšini. Prof. Vodušek priporoča resolucijo, da naj odbor raje skrbi za izdavanje hrvatsko-slovenskega besednjaka ali riečnika. Klun pojasnuje, da bo, kolikor mu je znano, besednjak bolj tujih in Slovencem neumljivih besedi pridejan nameravani slovnici, da je resolucija Vodušкова tedaj nepotrebna. Pri glasovanji se res tudi ta resolucija zavrže. — Za pregledovanje računov se po prepsednikovem predlogu izvolijo gg. Žagar, Celestina in Hafner. — Glede znanstvenega časnika neki profesor, ki pa javno noče imenovan biti, pismeno nasvetuje, da naj se raje Letopis deli v 4 snopiče, ki bi vsakega četrt leta prišli na svitlo, in bi vstrezali zahtevanim potrebam, ne da bi se vsled tega

stroški Matični pomnožili. Nek drug pismeno svetuje povikšanje letnine na 3 gld. g. Navratil pa je za izdavanje časnika. Dr. Bleiweis našteje razne zadržke, kakor pičlo število naročnikov, pomanjkanje vrednika in potrebnega gradiva ter se strinja z nasvetom o razdelitvi Letopisa. G. Jurčič predlaga, da naj se znanstveni časnik za zdaj dene ad acta, da pride ugodnejši čas za to, in da naj se Letopis razdeli v 4 snopiče, kterih bi se vsakega četrt leta eden razposlal. G. Šolar nasvetuje, da bi se članki v letopisu ne trgali, ampak da bi se objavili vselej celotni. Oba ta predloga se enoglasno sprejmeta. — Pri volitvi novih odbornikov bilo je oddanih 273 glasov. Izvoljeni so Erjavec in Parapat (273), Vilhar in dr. Zupanec (271), Zupančič Vil. (270), Kozler (268), Majciger (266), Žolgar (264), Močnik (263), Krišper (261), dr. Jarc (260), Šuklje (259), Keržič in Marušič (256), Robič (255). Hubad (239 glasovi).

(Maše za izvolitev novega papeža), ktero so v nedeljo v stolnici obhajali preč. knez in škof, vdeleželi so se zopet razni cesarski deželni in mestni vradi, pa vojaško častništvo.

(Č. g. misijonar Luka Možina) se je v četrtrek zopet povrnil nazaj v Ameriko.

(Brencelj) je te dni zopet prifrčal z eno večjo podobo, kako slepe miši lovč. Med drugimi zbadljivimi rečmi nahaja se tudi ta-le sodba o Levec-Pajkovi pismeni pravdi: Iz Slovenskega. V literarni vojski na slovstvenem polju sta se dva profesorja drug drugega ubila. Slovenski literaturi sta zapustila le svoja cepca.

(Slovensko gledališče.) Čudna prikazen, da se narodno gledališče tako mlačno obiskuje, daje nam povod opozoriti prijatelje slovenske muze, da napravi danes dramatično društvo veseli večer v Talijnem hramu s tem, da se bode predstavljala iz poljskega jezika prevedena vesela igra v 2 dejanjih s petjem „Ob žetvi“ in prvokrat jako komična vesela igra v 1 dejanji „Beli lasje — mlado srce.“

(Pevsko društvo v českih rudnikih) ležečega mesta Presnic je sklenilo — z ozirom na resnično slabe zaslužke tamošnjih obrtnikov i delavcev — zidati veliko poslopje „pevski dom“ ter tako njim dela preskrbeti za 1—2 leti, in upa pridobiti potrebne novce v dosego blagemu namenu, po loteriji, za kojoj je zadobilo oblastno dovoljenje.

Obrača se zdaj pevsko društvo v Presnici do prijateljev pevcev in pospešiteljev dobrodejnih namenov z prošnjo, naj bi podarili dobitke za loterijo, posebno pak, naj bi kupovali srečke. Enaka prošnja došla je „Glasbeni matici“, ktera je ob enim dobila tudi nekaj srečk za razprodajo. Društveni blagajnik g. Franc Drenik hoče z prijaznosti oddajo teh srečk posredovati. Naj se blagovoli, kdor želi srečke, oglasiti pri Franc Drenik-u (v Ljubljani kongresni trg št. 14. II. nadstropje). Vsaka srečka velja 50 kr. Dobitkov bo 1300 in izžrebani bodo 18. avgusta l. 1878.

(† Naravoslovec g. Ferd. Schmidt) je 16. t. m. v 87. letu svoje starosti umrl; žena, s katero je bil poročen skoraj 60 let, mu še živi.

Razne reči.

— † Č. g. Matija Brolih, dekan v Šmariji, je 16. t. m. dopoldne ob 1/2 10. uri nenadoma za mrtudom umrl. Ranjki ni bil le goreč duhovnik, ampak tudi iskren narodnjak. Pogreb je bil včeraj dopoldne R. I. P.

— † V Mošnjah je 9. t. m. umrl obče

znani kamnosek Jakob Kocijančič, brat ranjega misijonarja Janeza Kocijančiča, iz Črnoivca, še le 43 let star. — V Čemšeniku pa je 15. t. m. umrl doma za jetiko mladi Valentin Lazar, učenec II. razreda ljubljanske gimnazije. R. I. P!

— V katoliško cerkev prestopil je pri sv. Lovrencu na dravskem polju trgovec g. Elija Turin, dozda ud vzhodne nezedinjene cerkve, ter pri slovesnosti, ki se je vršila 10. febr., prejel sv. obhajilo ob enem s svojo nevesto, s katero se je še tisti dan poročil.

— Zarad ponarevanja bankovcev bil je Jakob Roth iz Loža od celovške deželne sodnije obsojen na 10 let teške ječ.

— Potres. Iz Mokronoga 15. febr. se nam piše: Danes zjutraj ravno ob 4. uri se je čutil kratek, pa tako močen potres, da je po sobah zavreščalo, kmalo potem ob 1/45 je bilo kakor že navadno, drugo a dosti slabše gibanje. Noč je bila jasna in mirna, luna je prijazno svetila.

— Vtopil se je v Temenici 10. t. m. menda v pijanosti kmet Kozlevčar, po domače Birs iz Metnaja v Zatiški fari. Temenica ni ravno globoka, a ker je bil mož pijan, si ni mogel pomagati iz vode. Zopet žalosten izgled vsem pijancem!

— Volitve za deželni zbor štajarski so razpisane. V mariborskem okraju bode za Seidl-Brandstetterjevo stranko kandidiral okrajni glavar Seeder. „Slov. Gosp.“ prosi tiste gg. predstojnike, kateri se, zlasti v tem okraju pri volivah bojijo zamere pri g. okrajnem glavarju Seederju, v imenu narodne sluge in zmage, da se ne dajo za volilne može voliti, ampak naj domoljubno volitev obrnejo na druge pa neodvisne može narodne; potem se narodjakom ni bati, da bi propali. Političen uradnik nikakor ne sodi za poslanca.

— Sprememba v Lavantinski škofiji. Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Fr. Dovnik v Šostanj I.; — Iv. Kosar v Laporje; — A. Ostrožnik v Skale II.; — Fr. Cizej v št. Pavl pri Prepoldu; J. Lempl v Pišce; — A. Rodošek v Reichenberg I.

— Slab izgovor. Gospodinja: „Je li to spodobno za berača, da tako razbija in rohani pri vratih?“ Berač: „Ne zamerite, sem mislil, da ni nikogar doma.“

— Vzrok malega številca ženitev. Ta vzrok je nekdo povedal z besedami: „ker so gospe, kakor lilije na polju; ne predejo, ne žanjejo, pa se vendar oblačijo lepše, kakor Salomon v vsem svojem krasu“.

Spred sodišča.

Letošnje porotne sodnije so se tukaj pričele 11. t. m.. Prvi se je imel pred njimi zagovarjati 24 letni Primož Šimkuc iz Krašnje zarad uboja. 27. oktobra 1877 sta z Vincencem Mejačem popivala pozno v noč ter se začela prepirati. Šimkuc je pri tej priliki Mejaču zasadel nož v trebuh ter ga tako hudo poškodoval, da je Mejač 8. novembra umrl. Šimkuc ne taji svojega dejanja, pa izgovarja se, da vsled hude pijanosti ni vedel, kaj dela. Porotniki ga enoglasno uboja za krivega spoznajo in zanikajo vprašanje, da bi bil to storil v pijanosti, sodnija pa mu odloči 5 letno z enim postom na vsaki mesec poostreno ječo.

12. t. m. je pred porotno sodnijo stala neomožena Marjeta Rolih iz Topolca na Notranjskem, ki je bila tožena, da je svoje novorojeno dete zadušila in v pesku zakopala. Za-

tožena se izgovarja, da se med porodom ni zavedala, ko je pa zopet k zavesti prišla bilo je dete mrtvo, in iz sramožljivosti pred ljudmi ga je zakopala v pesek. Porotniki enoglasno zanikajo, da bi bila Marjeta Rolih, iz hudobnega namena umorila svoje dete, pač pa ji štejejo v zadolženje, da poroda in smrti svojega otroka ni naznanila, kakor bi bila morala, in sodnija jo zarad tega obsodi za štiri tedne v zapor.

V sredo je bila obravnava zoper ciganko Karolino Pestner, katera je l. 1876 ogoljufala kmeta Franca Golča (imenuje se pri obravnavi s popačenim imenom Golteš) za več ko za 300 glđ. Iz te obravnave vidimo, kako je naše ljudstvo žalibog še vdano vražam, kolikor tudi si duhovščina prizadeva, da to strupeno cvetlico med narodom zatre. Septembra meseca 1876 prišla je ciganka Pestner še z neko drugo staro ciganko, z možem in štirimi otroci k mlademu kmetu Golču v Stranje. Prosili so cigani za prenočišče. Pa že poprej si je vedela pridobiti ciganka Pestner uatančnejše znanje o zadevah Golčevega gospodarstva. Vedela je, da je krava bolna, da je Golčevim konj poginil, in da je Golčeva žena sama bolna na nogi. S tem nepričakovanim znanjem pridobila si je zaupanje, za to so jej Golčevi verjeli, ko je pravila, da je vse to narejeno (očarano ali zacoprano.) Dala si je prinesiti jajce, katero je Golč odprl, in našla se je v njem dlaka in koščica. Iz tega je sklepala ciganka, da je bolezen, ki jo ima Golčeva žena na nogi, tako nevarna, da bo morala zarad nje umreti. Potolažila pa je Golčevo prestrašeno družino s tem, da zna ona (ciganka) pomagati; v ta namen naj jej dajo 20 goldinarjev, katere bo na mirodvoru zagrebala. Golčevi jej dajo teh 20 glđ. in cigani odidejo z njimi. Čez osem dni se povrne ciganka Pestner sama k Golčevim, jih potolaži, da je nevarnost zaradi bolezni na nogi odstranjena; pristavila pa je, da vé za zaklad, katerega hrani verna duša, katerega se pa zamore s tem rešiti, da se jej ta zaklad vzame. Naj ji dajo v ta namen 30 glđ., ki jih bo na tri različne božja pota nesla, da se bodo tam darovale sv. maše za tisto dušo. Golč in njegova žena ciganki vse verjameta in ji izročita omenjeno svoto. Čez dva ali tri tedne pride ciganka zopet nazaj, pravi, da je vse v redu, in da se bo zdaj zaklad vzdignil. V ta namen si je pustila prinesiti skledico pšenice in reče Golču, da naj jo pomeša, in vsuje pšenico na mizo in glej — so se med njo trije tolarji, — (katere je ciganka našli vedela skrivaj med pšenico zamešati.) „To je dobro znamenje,“ pravi ciganka, „da se bo zaklad res vzdignil. Prinesite mi v ta namen 300 glđ., katere bom k pšenici priložila, potem mi dajte zlatih prstanov in svilnatih rut, da bom pšenico, denarje in prstane vanje zavila, in vse skupaj se bo zavilo potem v prejo Golč je dal, kar je imel in šel še k sosedom na posodo iskat, da je spravil skupaj 293 glđ.; dala sta on in njegova žena ciganki tudi svoje zaročne prstane in žena še svoje uhane in svilnate rute. Ciganka je pšenico, denar in prstane zavila v svilnate rute, in vse skupaj v prejo, položila zavezek na posteljo in ukazala Golču in njegovi ženi, naj se za kratek čas odstranita iz sobe, da bo svoje čarovnije izvršila, ko prideta mož in žena nazaj, ležal je zavezek še na postelji; ciganka jima vkaže, naj ga deneta v skrinjo, naj skrinjo zakleneta in ključ zakopljeta: osem dni po božiču bo prišla ona sama, da bodo zaklad skupaj vzdignili, zakaj iz teh 300 glđ. zrastle bo v tem času 3000 glđ. iz pšenice; ciganka si je izgo-

vorila 100 od vsakih 1000, tedaj vsega 300 od celega zaklada. Golč je storil, kakor naročeno, zavezek v skrinjo položil, skrinjo zaklenil in ključ zakopal. S skrbjo, z radovednostjo in veselo nado pričakovali so Golčevi dan novega prihoda čarodejne ciganke. Ko je pa minulo osem dni po božiču, in ciganke je ni bilo, šel je drugi dan Golč po ključ, je skrinjo odprl, zavezek razvezal, pa o joj — ni bilo ne svilnatih rut, ne prstanov, ne bankovcev. Namesto njih našel je papir, namesto tolarjev kamen. Očividno je, da je ciganka v tistem trenutku, ko sta Golč in žena iz sobe šla, in ciganko samo pustila, v naglici dragocenosti in denar ven vzela in potem zopet zavezala, ter zavezek na prejšnje mesto položila. Pri obravnavi, katero je vodil višji dež. sodnijski svetovalec Kaprec, in tožil državnega pravdnika namestnik Šetina, tajila je ciganka vse, češ, da ona ni bila tista. Pa to jej vse nič ni pomagalo; štiri priče: Golč, njegova žena, njegove žene sestra in Golčeva dekla, spoznale so jo pod prisego za tisto goljufno ciganko. Porotniki so jo enoglasno spoznali za krivo. Drž. pravdnik je predlagal od 5 do 10 let ječe. Zagovornik Koušek pa se je skliceval na milost sodnikov, ker zatoženka še ni bila kaznovana, in je imela brž ko ne slabo odgojo, in ker ima malega otroka, ki zdaj ostane brez matere. Obsodili so jo na tri leta teške z enim postom v mesecu poostrene ječe. — Golč pa, ki svojih 370 glđ. nikoli več ne bo videl, in vsi njegovi sosede bodo menda zdaj vedeli, da ni vsakemu pritepecu verovati!

(Dalje sledi.)

Umrli so:

Od 6. do 15. februarja: Helena Mežnar, gost. ž. 60 l., za jetiko. Johana Juh, čevlj. o. 7. m., za božjastjo. Polona Morš, dekla 18 l., za vročinsko boleznijo. Janez Lavrin, hiš. o. 4²/₃ l., za davico. Hedviga Gregorec, pekov o. 4 m., za vodeno glavo. Pavl Stampfl, berač 60 l., za mrtudom. Matija Princ, berač 53 l., mrtev najden. Marije Sterle, klanf. o. 9. d., za zlatenico. Marija Gregorec, gostinja 63 l., za vtriplj. pljuč. Franc Sumrak, del. 24 l., za pljučnico. Marija Selan, hiš. pos. 76 l., vsled starosti. Marija Štrukel, del. o. 15 d., za božjastjo. Rajmund Čegatin, fiakar. o. 6. m., za vtriplj. pljuč. Gustav Bindar, del. o. 16 m., za božjastjo. Marka Geršič, gostič 56 l., za jetiko. Marija Škof, kroj. ž. 23 l., za mrtudom. Janez Ahec, gost. 73 l., za sušico. Luka Šemic, vojak 14. kompanije 17. peš-polka 3. febr. v vojaški bolnišnici za jetiko. Jernej Mišjak, tandler 56 l., za jetiko. Marija Kaiser, pas. ž. 63 l., za vtriplj. pljuč. Ana Bukovic, kuharica 36 l., za srčno vodenico. Špela Kolman, ur. ž. 77 l., za mrtudom. Pavl Breskvar, hiš. pos. 80 l., vsled starosti.

Loterijske številke 16. februarja.

Na Dunaju: 45, 67, 16, 73, 35.
V Gradcu: 28, 11, 69, 53, 61.

Telegrafične denarne cene 18. februarja.

Papirna renta 68.70 — Srebrna renta 67. — Zlataranta 74.95. — 1860letno državno posojilo 110.50 Bankine akcije 803 — Kreditne akcije 225.25 — London 119.20 — Srebro 103.90. — Cos. kr. cekini 5.57. — 20 frankov 9.54 1/2.

Za ključarska dela,

raznotere ključavnice, kovanja vrat in oken, omrežja, križe, železna ognjišča (šparherde), železne cevi (rore) itd. priporoča se podpisani p. i. občinstvu, ter vsako naročilo dobro, naglo, in kar naj bolj mogoče po ceni izvršuje.

(3)

Lorenc Zelence,

ključarski mojster na št. Peterskem predmestju v Ljubljani h. št. 15.